

Кафедра теорії музики

СИЛАБУС

з дисципліни «Поліфонія»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)	Курс	III
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	5,6
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	5
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	64
Освітньо-професійна програма	Сольне інструментальне та вокальне виконавство	Лекції	-
		Семінари	-
		Практичні	64
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	86
Статус	Обов'язкова	Семестровий контроль	Залік – 5 Іспит – 6

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Борисенко Марія Юріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент
Профіль викладача	ID ORCID 0000-0002-5690-3917 https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=-nMcfR0AAAAJ
E-mail	dbor@ukr.net
ПІБ, посада	Григор'єва Людмила Іванівна, старший викладач
Профіль викладача	
E-mail	mariagrigorieva3@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни.

Силабус навчальної дисципліни складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. Силабус визначає обсяг знань

здобувачів, алгоритм вивчення дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування музиканта-

спеціаліста, який володіє елементами фундаментальних знань в галузі теорії музики і, зокрема, теорії поліфонії як її окремого підрозділу, історії музичного мистецтва на прикладі історії мистецтва багатоголосся.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- базові теоретичні поняття, специфічну термінологію, без яких унеможлиблюється глибоке засвоєння теорії поліфонії;
- історико-стильову періодизацію еволюції поліфонії;
- теоретичний матеріал за темами курсу;
- методологію аналізу музичних зразків, конкретних поліфонічних технік.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти:**

- систематизувати та узагальнювати знання з теорії, історії, навчальної та художньої практики поліфонії;
- встановлювати типологічні зв'язки між поліфонічними закономірностями музичного мислення минулого та сучасності, між поліфонічними зразками різної історико- та індивідуально-стильової приналежності;
- впроваджувати базові знання на практиці у вигляді кваліфікованого аналізу музичних творів, самостійного модулювання історико-стильових різновидів багатоголосся у практичних вправах, використовувати ці знання у власних виконавських інтерпретаціях.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування загальних компетентностей:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування спеціальних (фахових) компетентностей:

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між

теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування програмних результатів навчання:

ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем.

Тема 1. Основні загальні категорії та поняття поліфонії як науки та навчальної дисципліни.

Тема 2. Поліфонія як вид багатоголосся в динаміці від початкових до сучасних форм.

Тема 3. Історико-стильові та національні різновиди поліфонії.

Тема 4. Історичні стилі поліфонії.

Тема 5. Мелодія як елемент поліфонічної тканини.

Тема 6. Контрапункт та загальні принципи контрапунктування у двоголоссі.

Тема 7. Простий контрапункт. Норми вертикалі у дво- та багатоголоссі строгого та вільного стилів.

Тема 8. Імітація в дво- та багатоголоссі». Визначення поняття «імітація».

Тема 9. Канонічна імітація у дво- та багатоголоссі.

Змістовний модуль 3.

Тема 10. Складний контрапункт у дво- та багатоголоссі.

Тема 11. Нескінчений канон та канонічна секвенція I та II розрядів у двоголоссі.

Тема 12. Історичні вектори розвитку поліфонії. Основні поліфонічні форми та жанри Нового часу: імітаційно-поліфонічні та варіаційно-поліфонічні. Фуга як головна імітаційно-поліфонічна форма.

Форми та технології навчання.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують практичні заняття та проводять самостійну роботу. У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують запропоновані завдання.

Навчальні ресурси.

Навчання проводиться за допомогою *Viber, Messenger, Zoom, Google Meet, e-mail* тощо.

Система оцінювання.

<u>Кількість балів</u>	<u>Національна шкала</u>	<u>ECTS шкала</u>
90–100	<u>Відмінно</u>	A
82–89	<u>Добре</u>	B
75–81	<u>Добре</u>	C
64–74	<u>Задовільно</u>	D
60–63	<u>Задовільно</u>	E
35–59	<u>Незадовільно</u>	FX
1–34	<u>Незадовільно</u>	F

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

90–100–A– відмінно	Засвоєння програми курсу в повному обсязі на високому належному якісному рівні.
82–89–B– добре	Засвоєння програми курсу в повному обсязі на належному якісному рівні, із деякими зменшеним показником якості опанування дисципліни в окремих питаннях.
75–81–C– добре	Засвоєння програми курсу в повному обсязі на середньому рівні, із зменшеним показником

	якості опанування дисципліни в окремих питаннях.
64–74–D– задовільно	Програма курсу засвоєна на посередньому рівні, із наявністю певних недоліків.
60–63–E– задовільно	Програма курсу засвоєна на посередньому, поверхневому рівні, із значними пробілами.
35–59–FX– незадовільно	Програма курсу засвоєна фрагментарно, поверхневий рівень ознайомленості зі складовими програми, знання та вміння є недостатніми для опанування матеріалу курсу.
0–34–F– незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	Програма курсу не засвоєна, немає належного орієнтування та обізнаності в матеріалі курсу.

Інклюзивне навчання.

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у культурно-мистецьких заходах за профілем спеціалізації, участь у міжнародних і вітчизняних наукових конференціях, конкурсах тощо.

Політика навчальної дисципліни.

Викладання дисципліни відповідає вимогам Положення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського «Про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>

Рекомендовані джерела.

1. Беліченко Н. Архітектонічна цілісність поліфонічного твору в аспекті дискурс-аналізу // Науковий вісник Національної музичної академії імені П. І. Чайковського. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2018. Вип. 123. С. 30–38.
2. Беліченко Н. Завдання з поліфонії : Строгий стиль. Вільний стиль (фуга) : Практичний посібник для студентів ВНЗ культури і мистецтв. Харк. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Х. : ТОВ «С. А. М.», 2015. 80 с.
3. Беліченко Н. Логіка поліфонічного мислення у перспективі музикознавчих студій // Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство. №2. 2017. С. 101–107.

4. Беліченко Н. Неімітаційна поліфонія у світлі хронотипології поліфонічних систем // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОДМА ім. А. В. Нежданової. Одеса : Друкарський дім, 2017. Вип. 24. С. 198–210.
5. Беліченко Н. Практичні рекомендації до написання простої чотириголосної фуґи. Харк. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Х. : ТОВ «С. А. М.», 2015. 19 с.
6. Беліченко Н. Про поліфункціональність "основної побудови" Сергія Танєєва // Вісник Львівського університету. Серія : Мистецтвознавство. 2016. Вип. 17. С. 78-87.
7. Беліченко Н. Тектонічні прийоми поліфонії у світлі загальних музичних універсалій // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, 2020. Вип. 1 (46). С. 17-28.
8. Богатирьов С. Подвійний канон. — М.—Л., 1947.
9. Богатирьов С. Обернений контрапункт. — М., 1960.
10. Борисенко М.Ю. Гетерофонні принципи ранніх форм багатоголосся в усній та письмовій музичних традиціях : Методичний посібник з курсу «Поліфонія» для студентів вищих навч. муз. закладів / Харк. нац. ун-т мистецтв імені І.П. Котляревського. – Х. : «С. А. М.» ХНУМ, 2015. – 56 с.
11. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII-XVIII ст.; передм. Д. С. Лихачов. Київ : Музична Україна, 1978. 181 с.
12. Дилецький М. Граматика музикальна; підгот. О. Цалай-Якименко. Фотокопія рукопису 1723 р. К. : Музична Україна, 1970. ХСШ, 109 с.
13. Завгородня Г. Полифонические основы современного композиторского творчества : Аналитические очерки. Одесса : «Астропринт», 2012. 304 с.
14. Когоутек Ц. Техніка композиції в музиці ХХ століття : [Пер. с чеш.] ; М.: Музыка, 1976. 367 с.
15. Козак О. Становлення мелодійної основи старовинної поліфонії. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. праць ХДАДіМ. Харків, 2011. Вип. 2. С. 24–27.
16. Кравцов Т.С. Гармонія в системі інтонаційних зв'язків. К.: Муз. Україна, 1984. 160 с.
17. Кравцов Т. Прихована імітаційна поліфонія в українських народних піснях // Народна творчість та етнографія. 1962. № 3. С. 54–63.
18. Креник Э. Дослідження про 12-тоновий контрапункт. Київ: Koslilsyn, 1993. 48 с.
19. Лисяна О. До класифікації видів поліфонії // Музика, 1978. № 4. С. 6–7.
20. Мірошніченко С. В. Поліфонологія як музикознавча дисципліна та національна природа української професійної музики : монографія. Одеса : Астропринт, 2012. 296 с.
21. Очеретовська Н., Цицалюк Г. Поліфонія: навчальний посібник для студентів вищих спеціальних музичних навчальних закладів III-IV рівня акредитації. Х. : Водний спектр «Джі-Ем-Пі», 2017. 164 с.
22. Приходько І. Елементарний контрапункт в теорії строгого стилю: автореф. дис... канд. мистецтв. Харків, 2007. 16 с.
23. Пясковський І. Б. Поліфонія: навч. посібник. К. : ДМЦНЗКіМУ, 2003. 242 с.
24. Пясковський І. Б. Поліфонія в українській музиці: навч. посібник. До 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. К.: НМАУ

ім. П. І. Чайковського, 2012. 272 с.

25. Решетніков Л. Б. Про гетерофонний і хоральний склади (до постановки питання) // Проблемы взаимодействия музыкальной науки и учебного процесса. Х.: Харьковский институт искусств им. И. П. Котляревского, 1995. Вып. 2. С. 42–45.

26. Тиц М. Про сучасні проблеми теорії музики. передмова В. Н. Золочевського. Київ : Музична Україна, 1976 . 160 с.

27. Трубнікова Л.М. Український пісенний фольклор та композиторська творчість. – Харків: Основа, 2003. – 86 с.

28. Український кант XVII-XVIII століть : збірник . Упоряд., вступ. ст., комент. Л. В. Івченко . Київ : Музична Україна, 1990 . 199 с.

29. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. 1. Первісне багатоголосся. Доба органуму. Поліфонія середньовіччя ; [пер. з пол., вступ. ст. і прим. Л. Грабовського]. К. : Музична Україна, 1975. 576 с.

30. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. 2. Доба Відродження [пер. з пол. Л. Герасимчука, заг. ред. і прим. Л. Грабовського]. К. : Музична Україна, 1979. 412 с.

31. Цалай-Якименко О. С. Київська школа музики XVII ст.: київське пініє, київська нота, київська граматика. Київ; Львів; Полтава, 2002. 509 с.

32. Цицалюк Г. Контрапункт, допускающий удвоение голосов (искусственное трех- и четырехголосие) : Методические рекомендации для студентов по курсу полифонии. Х. : ХИИ. 1991. 20 с.

33. Цицалюк Г. Поліфонія в прикладах (з творів українських радянських композиторів) : Хрестоматія. Київ, 1989. 173 с.

34. Цицалюк Г. Обернений контрапункт : Методичні рекомендації для студентів з курсу поліфонії. Х. : ХІМ. 1990. 21 с.

35. Чеботарян Г. Хрестоматія з поліфонії. – Єреван, 1982.

36. Trythall H. G. Eighteenth century counterpoint. Madison, Wisconsin : Brown & Benchmark ; Dubuque, Iowa : Brown Communications, 1993. 298 p.